

LATVIJAS REPUBLIKAS BĒRNU UN ĢIMENES LIETU MINISTRIJA
VALSTS BĒRNU TIESĪBU AIZSARDZĪBAS INSPEKCIJA

Aptauja

Bērnu no ārpusģimenes aprūpes iestādēm
motivācija mācīties

Motivācija

Divi nozīmīgi faktori, kas ietekmē cilvēka darbību, ir ārējā un iekšējā **motivācija**

Ārējā motivācija balstās uz ārējiem pamudinošiem apstākļiem, tādiem kā citu cilvēku uzvedība, apbalvojumi un sods, apkārtējo cilvēku vērtējums un reakcijas konkrētajā situācijā.

Iekšējās motivācijas gadījumā uzvedību nosaka personības ieinteresētība paša darbībā. Cilvēks veic kādu darbību pašas darbības dēļ, nevis lai sasniegtu kādus ārējus apbalvojumus.

Motīvs ir iekšējs, rosinošs faktors vai apstāklis, pamudinošs iemesls, kas izraisa noteiktu personas rīcību, kura vērsta uz noteikta mērķa sasniegšanu

Respondenti

Aptaujā piedalījās:

520 bērni un jaunieši

no ārpusģimenes aprūpes iestādēm

240 (46%) meitenes

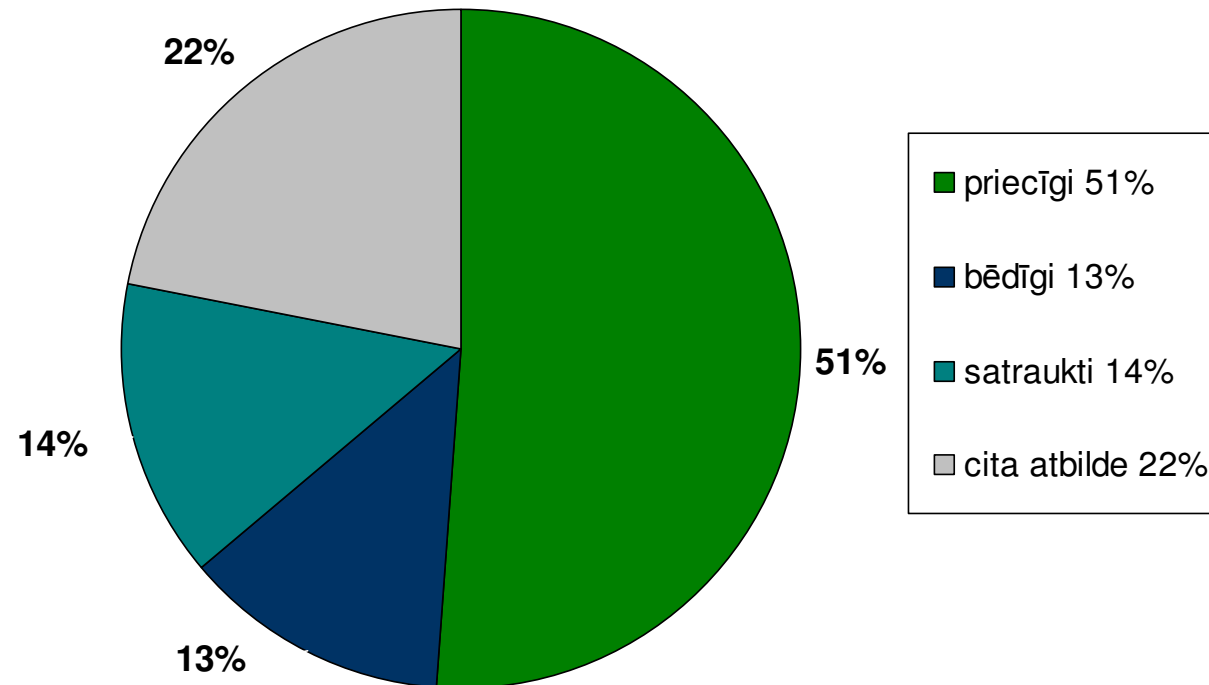
280 (54%) zēni

12% vecumā no 7 – 10 gadiem

48% vecumā no 11 – 15 gadiem

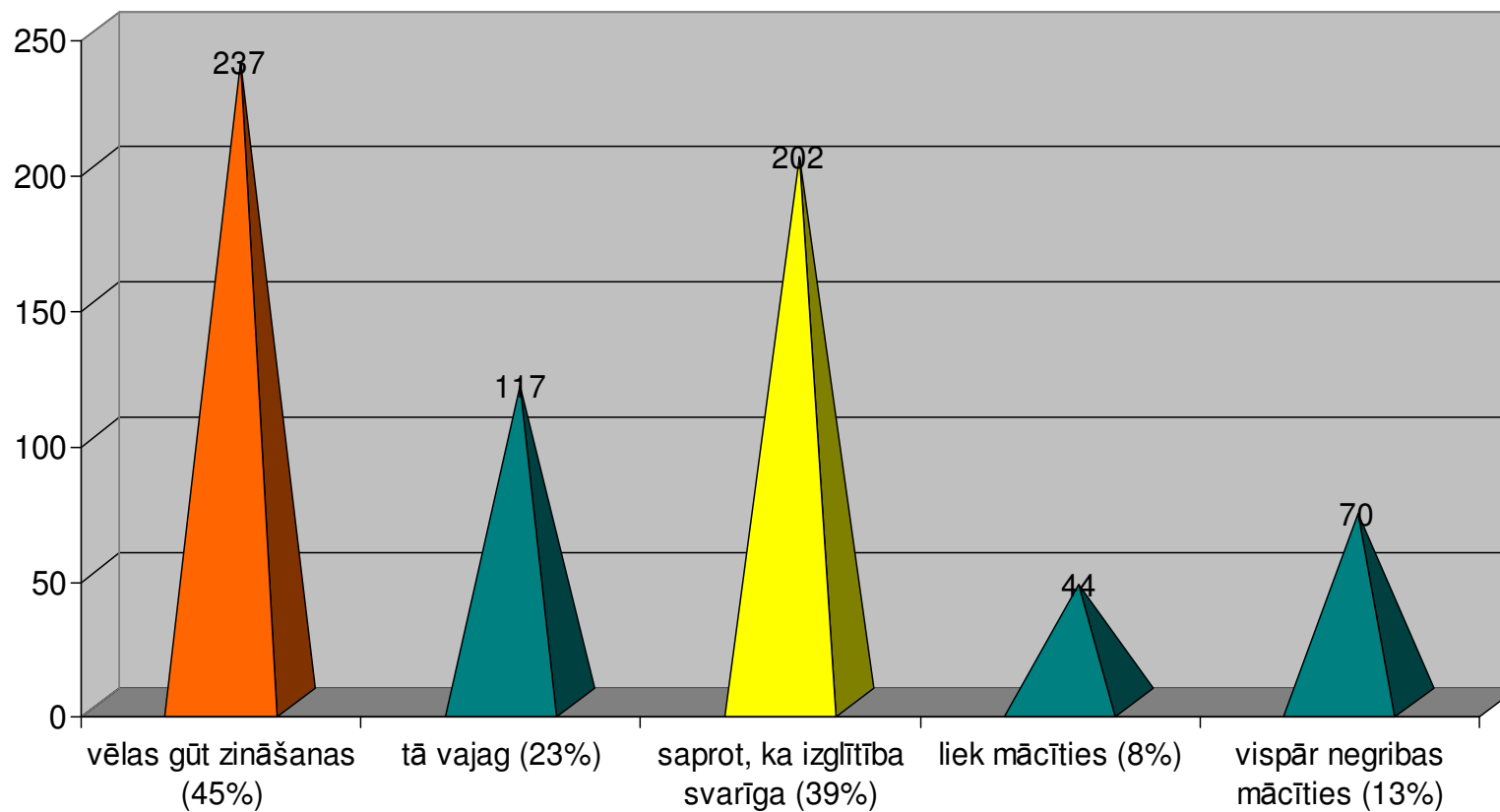
40% vecumā no 16 – 19 gadiem

Kā bērni un jaunieši jūtas dodoties uz izglītības iestādi

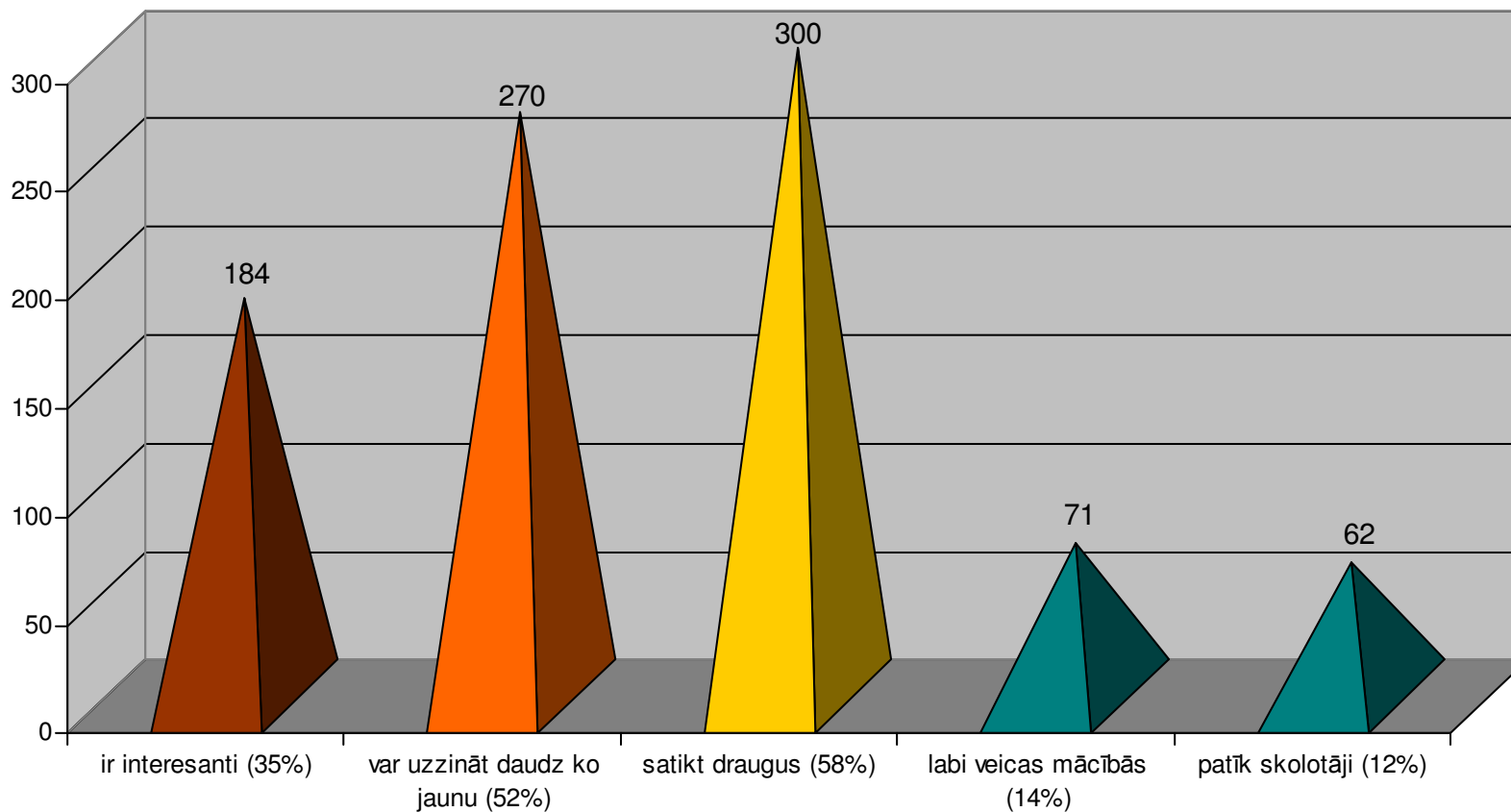

Citas atbildes – bērni norāda, ka ejot uz skolu jūtas dažādi, citreiz nāk miegs, slikts garastāvoklis (dusmas, skumjas), arī nogurums. Vairāki bērni norāda, ka izglītības iestādi uztver neitrāli bez emocijām.

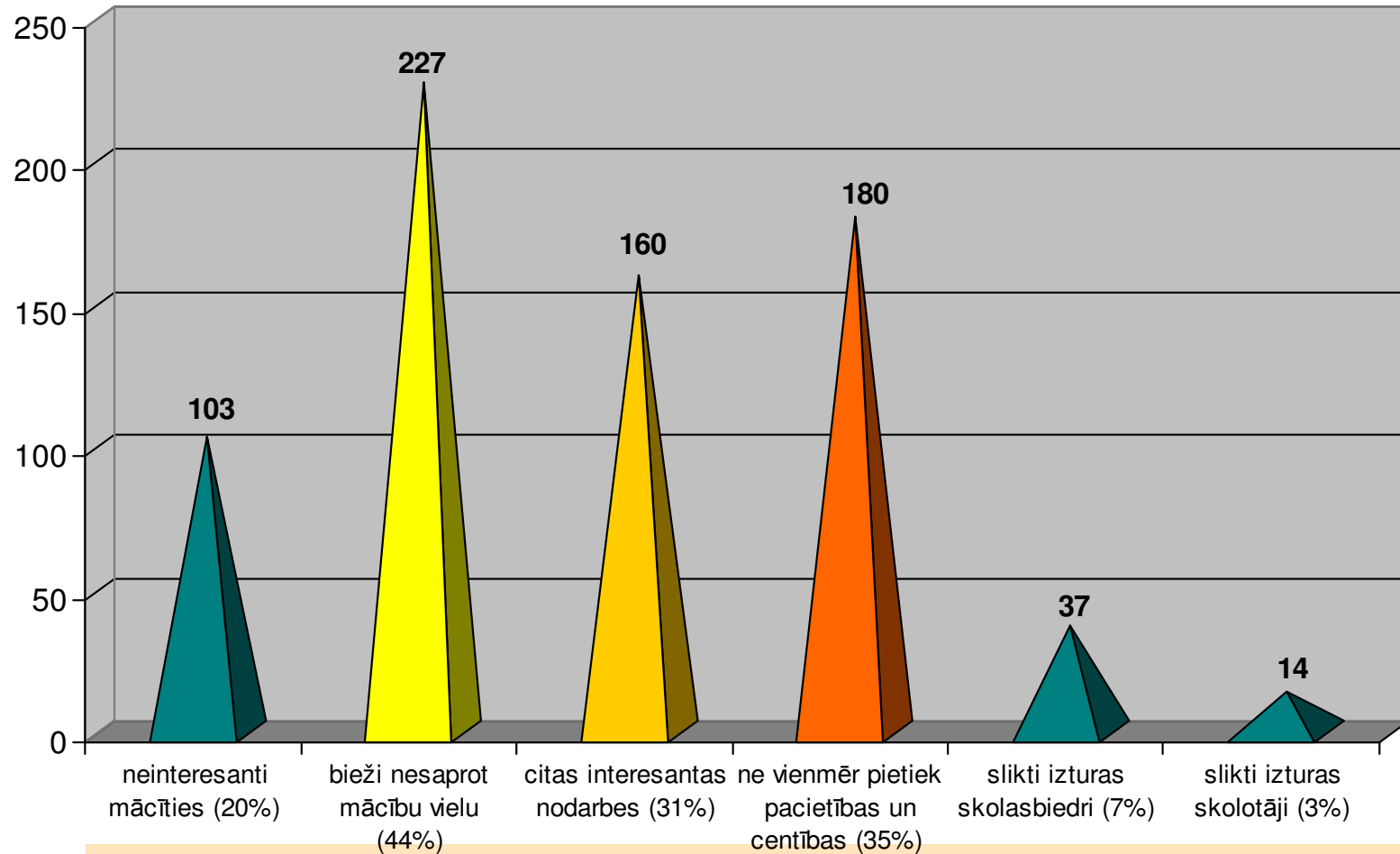
Kāda ir bērnu motivācija mācīties?

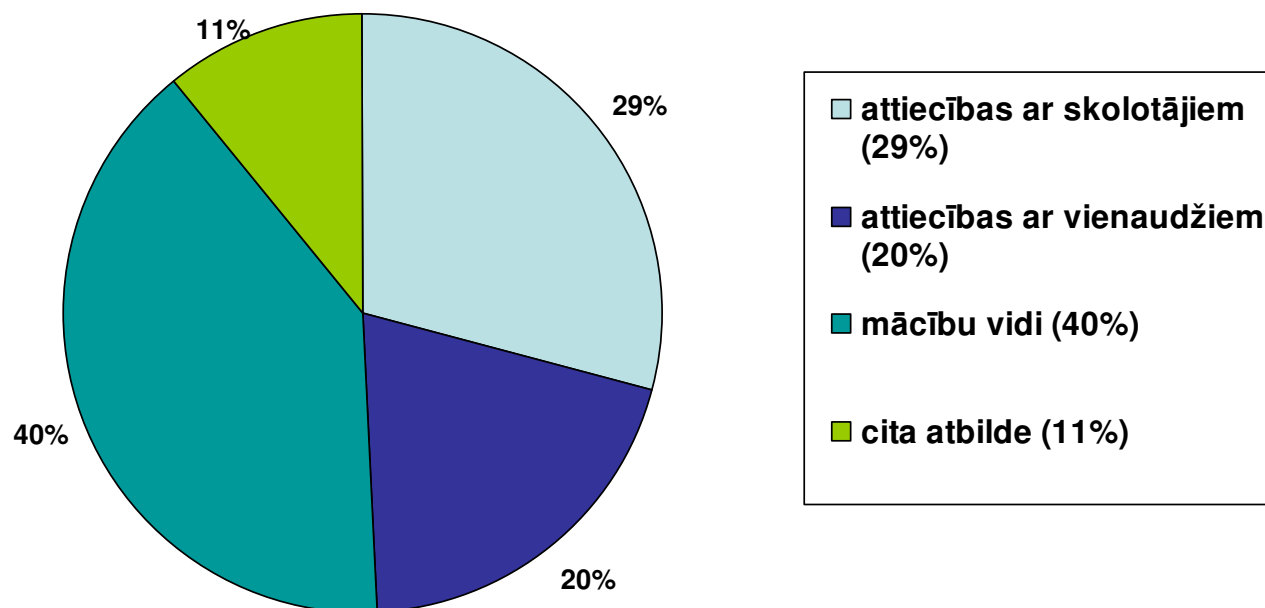
Kāda ir bērnu motivācija iet uz izglītības iestādi?

Kāpēc bērni izvairās iet uz izglītības iestādi?

Lai varētu veiksmīgāk mācīties, bērni izglītības iestādē gribētu mainīt

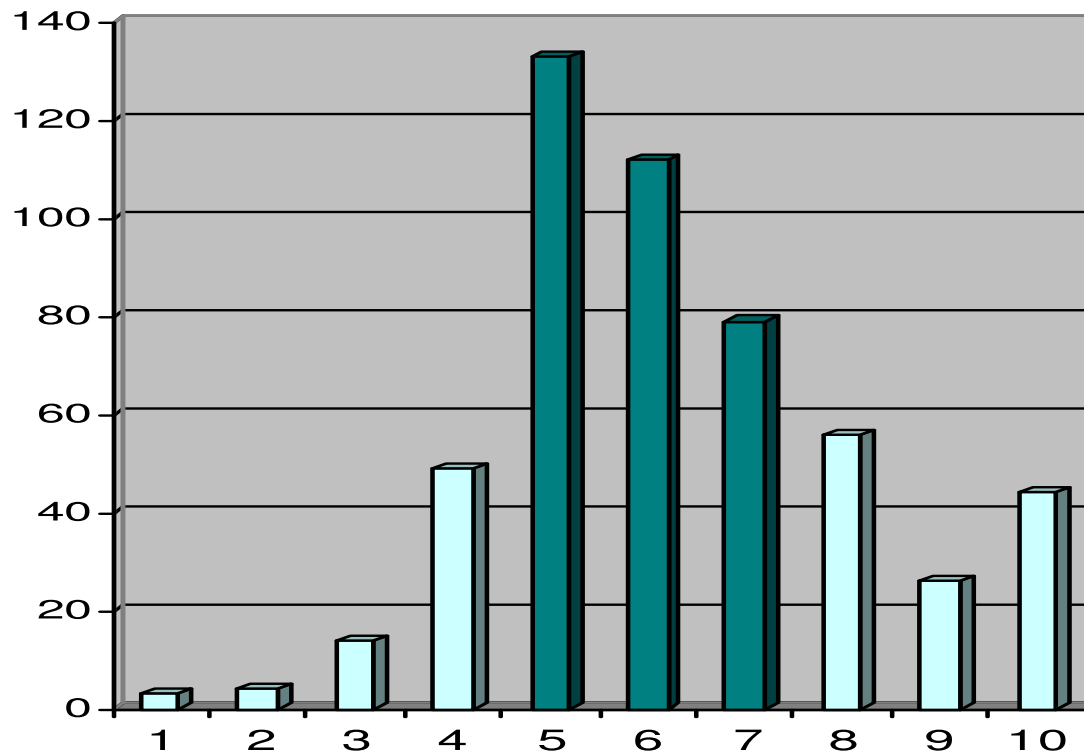

Papildus bērni un jaunieši paskaidro, ka bieži vien pašiem vajadzētu mainīt savu attieksmi pret mācībām, vairāki norāda, ka izglītības iestādē nav nepieciešams kaut ko mainīt, daži vēlētos interesantākas mācību stundas un lai skolotāji vienkāršāk un labāk paskaidrotu mācību vielu

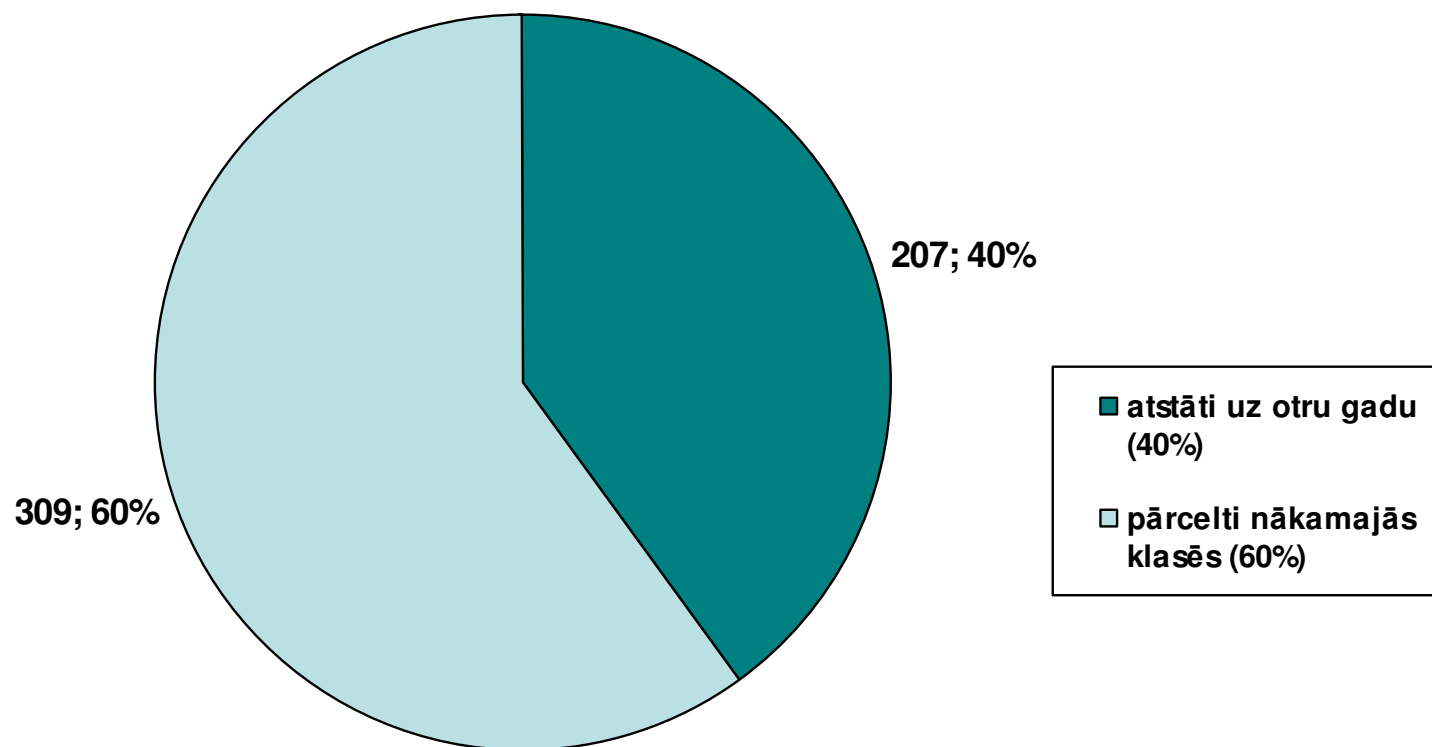

Kā bērni un jaunieši vērtē savu uzcītību

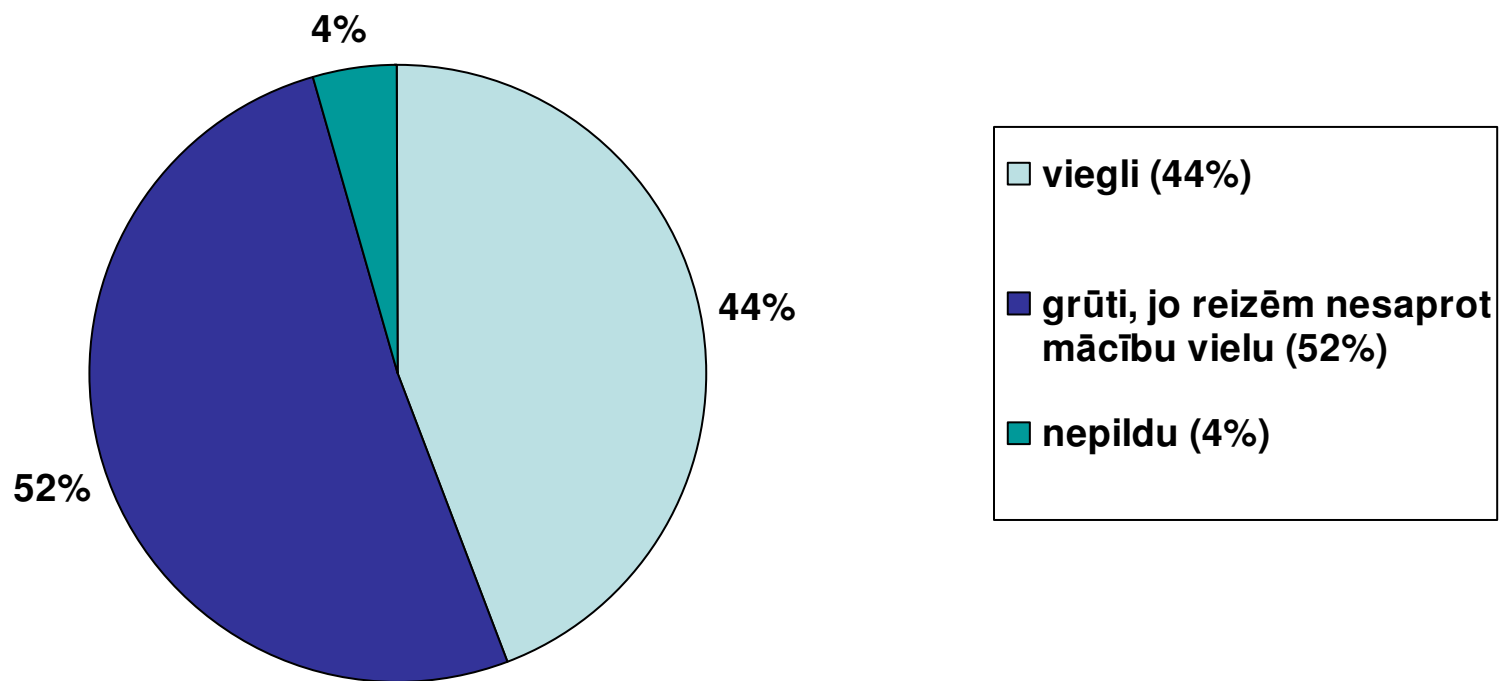
(vērtējums 10 ballu skalā)

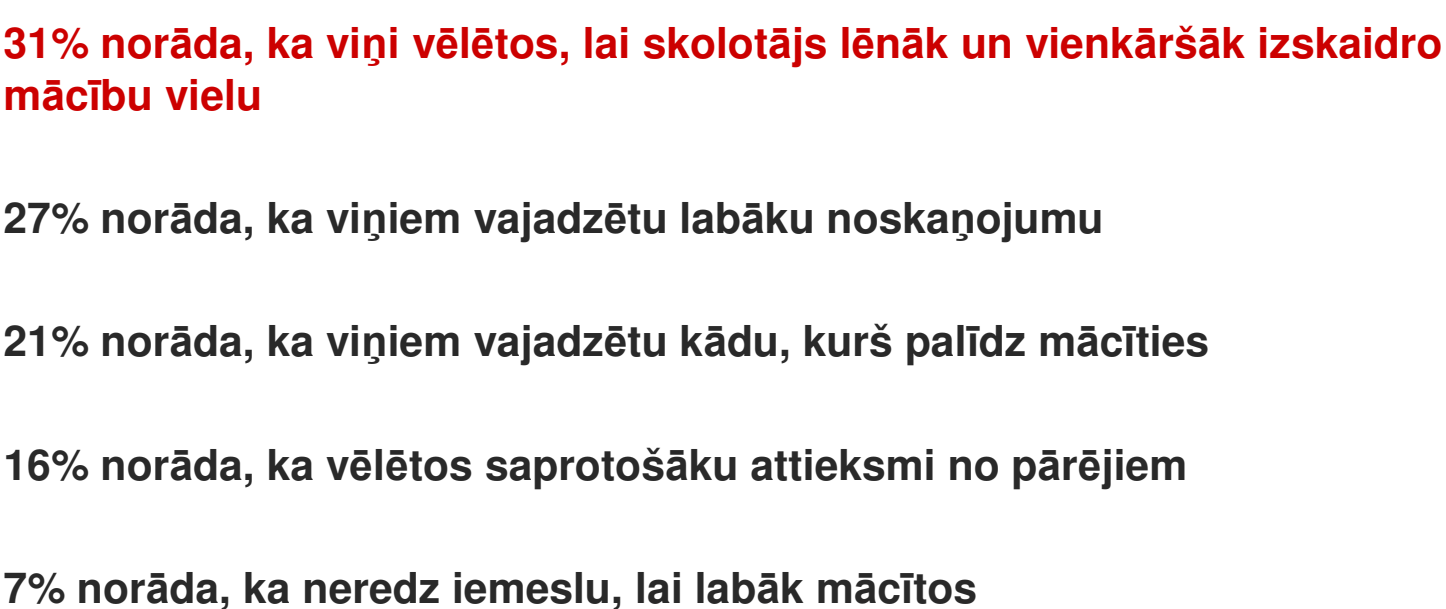
Skolēni, kuri atstāti uz otru gadu

Mājas darbus bērniem pildīt ir:

Pēc bērnu domām, lai varētu labāk mācīties viņiem būtu nepieciešams

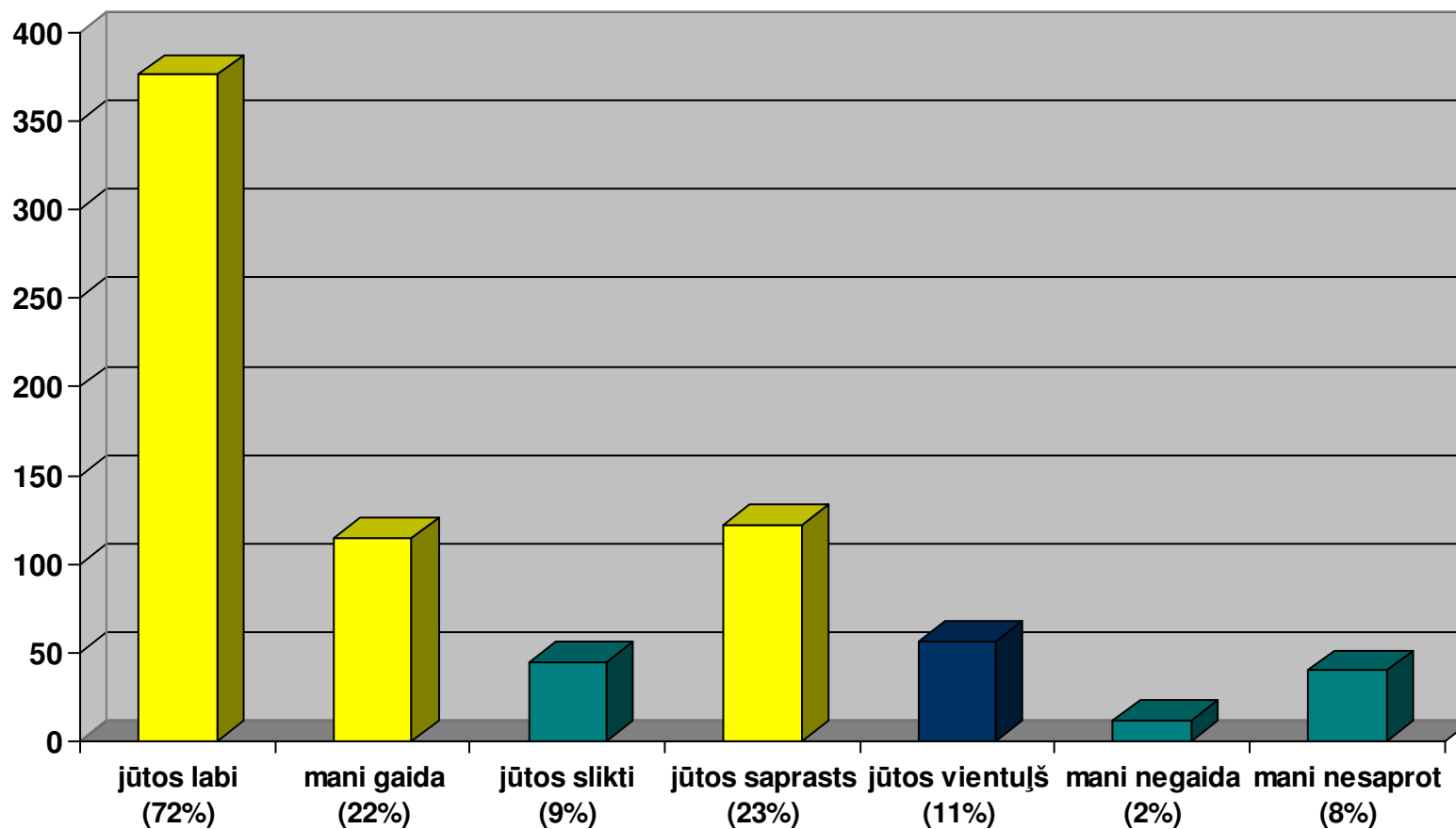
- **37% pašiem iemācīties organizēt savu mācību darbu**
  - **35% nepieciešama mierīga vieta, kur izmācīties**
  - **31% norāda, ka viņi vēlētos, lai skolotājs lēnāk un vienkāršāk izskaidro mācību vielu**
  - **27% norāda, ka viņiem vajadzētu labāku noskaņojumu**
  - **21% norāda, ka viņiem vajadzētu kādu, kurš palīdz mācīties**
  - **16% norāda, ka vēlētos saprotošāku attieksmi no pārējiem**
  - **7% norāda, ka neredz iemeslu, lai labāk mācītos**
-

Kā bērni raksturo attiecības ar personālu un vienaudžiem

- **75%** no aptaujātajiem bērniem un jauniešiem uzskata, ka attiecības ar personālu ir labas
  - **22%** uzskata, ka attiecības ir neitrālas
  - **3%** uzskata, ka attiecības ar personālu ir sliktas
-
- **79%** uzskata, ka attiecības ar vienaudžiem ir labas
  - **4%** uzskata, ka attiecības ar vienaudžiem ir sliktas
  - **17%** uzskata, ka attiecības ar vienaudžiem ir neitrālas

Kā bērni jūtas ārpusģimenes aprūpes iestādēs?

Bērnu mērķi, karjeras izaugsme

- Lielākā daļa no bērniem un jauniešiem vēlas kļūt par celtniekiem un frizieriem, konditoriem
- Kā veiksmīgu cilvēku bērni raksturo tādu, kuram izdodas piepildīt savus mērķus, kuram ir ģimene, laba izglītība
- Lielākā daļa bērnu un jauniešu norādījuši, ka viņiem nav kam līdzināties, vai arī viņi vēlas līdzināties kādam no ģimenes locekļiem

Kādiem jautājumiem jāpievērš uzmanība motivējot bērnus mācīties (1)

- Aprūpes iestādē bērna audzināšanas procesā iesaistās daudz cilvēku (aprūpētāji, audzinātāji, sociālie darbinieki, sociālie pedagogi, iestādes administrācija). Bērnam ir grūti atrast piesaistes objektu jeb cilvēku, kuram uzticēties, jo vienmēr pastāv iespēja, ka darbinieks pārtrauks darba attiecības.
- Rezultātā bērni kļūst nemierīgi, nemitīgi meklē mīlestību, vilšanās dēļ var kļūt agresīvi, nomākti, tas savukārt ietekmē mācību procesu. (mācību motivācija ir saistīta ar piederības izjūtu, kas savukārt saistīta ar attiecībām)
- Piederības izjūta ir iekšēji saistīta ar bērna attīstību, tā ir pamats viņa pašvērtībai, pašcieņai, kas savukārt ietekmē viņa emocionālo stāvokli un motivāciju. Ja bērns nespēj izpildīt grupas prasības un iekļauties grupā ar kādu konstruktīvu aktivitāti, tad viņš cenšas ar visiem iespējamajiem līdzekļiem ieņemt grupā noteiktu vietu, kas noved pie destruktīvas uzvedības, mazvērtības izjūtas un nespējas gūt panākumus mācībās.
- Bērna psiholoģiskā veselība ir nepieciešams nosacījums viņa sekmēm mācībās

Kādiem jautājumiem jāpievērš uzmanība motivējot bērnus mācīties (2)

Strādājot ar bērniem aprūpes centros ir jāņem vērā faktors, ka bērns atrodies iestādē ir pakļauts dehumanizācijas principam (cilvēka vērtības mazināšana).

Dehumanizācijas piemēri:

- Būt spiestam dzīvot grupā, kopā ar citiem, ko pats nav izvēlējis
- Būt spiestam saieties ar citiem tad, kad gribas būt vienam
- Personīgās telpas trūkums
- Ēst tad, kad negribas, ēst to, ko negribas
- Tikt apspriestam personāla sanāksmēs pašam nepiedaloties
- Būt spiestam celties un iet gulēt tai pašā laikā, kad citiem

Līdz ar to, pat tajos gadījumos, kad iestādes darbinieki strādā profesionāli un pašreizējā, viņiem ir ierobežota iespēja nodrošināt bērniem augstu dzīves kvalitāti. Emocionāli šie bērni ir viegli ievainojami. Vienlaikus bērniem ārpusģimenes aprūpes iestādēs ir kopējas un atšķirīgas iezīmes. Atšķirīgās iezīmes veido iepriekšējā pieredze, kas nosaka šodienas reakcijas uz situācijām un notikumiem.

Kādiem jautājumiem jāpievērš uzmanība motivējot bērnus mācīties (3)

- Jāuzklausā bērna viedoklis par subjektīvajām un objektīvajām grūtībām
- Jāizvērtē bērna uzvedības cēloņi (bērna individuālā situācija)
- Bērna iekšējā motivācija (savstarpējās attiecības ar personālu, vienaudžiem iestādē un vienaudžiem skolā, kā arī citiem vienaudžiem)
- Bērna ārējā motivācija (jāņem vērā faktors, ka katram bērnam būs citi motivējošie un stimulējošie faktori)
- Regulāra sadarbība ar izglītības iestādi
- Vienotas prasības no personāla puses
- Prasības jāizvirza ņemot vērā pēctecības principu (izvērtējot primāros un sekundāros mērķus)
- Iespēju robežās jānodrošina bērniem atsevišķa telpa, mierīga vieta, kurā mācīties

Kopsavilkumā

Ikvienam bērnam piemīt divas sekmīgām mācībām nepieciešamas īpašības – zinātkāre un iztēles spējas. Ierosinot abas, var panākt, ka bērns mācās ar prieku

Izmantotie materiāli:

Albrehta Dz. „Didaktika” RaKa 2001

Maļicka J. „Piederības izjūta un mācību motivācija” RaKa 2004

Mežale S. Motivācija http://www.iac.edu.lv/arhivs/numuri/raksti/40_motivacija.doc

Rode O. Kā veidot mācībstundu humānajā pedagoģijā

Rudņicka Z., Ukstiņa R., Elme A. „Ģimeņu izglītība sociālajā pedagoģijā” RaKa 2002

Vecāku rokasgrāmata Divvalodīgi bērni

Paldies par uzmanību!

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija

Rīga, Teātra iela 3, LV – 1050

Tālrunis: 67359128, fakss: 67359159

E-pasts: pasts@bti.gov.lv

